

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Brevis expositio singulorum Casuum Episcopis reservatorum. Qui &
memoriæ causa paucis versiculis exprimuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

Brevis Expositio Casuum Episcopis reservatorum.

In gratiam Curatorum hujus diocesis, aliorumque, adjungo præcedentium Casuum expositionem, non nisi compendiosam & communem, quâ multum imminui potest sollicitudo in discernenda actionum particularium reservatione, dum in penitentia tribunalis occurrunt: ne aliquando accipiantur reservata pro non reservatis, aut contra, cum magno penitentis & Confessarii incommodo: sed salvo in singulis Maiorum judicio, sicubi aliter sentirent. Procedam autem eo ordine quo Casus illi superius recensentur.

Raptus virginum est, ablatio qua femina talis violenter, contra suam voluntatem, aut eorum sub quorum potestate erat, de uno loco trahitur ad alium, sive ad copulam tantum carnalem, sive etiam ad ducendum in uxorem. Unde sequitur primò, non incurri hunc Casum reservatum, si puella absque violentia, tantum pretio, aut blanditiis inducta sequitur sollicitantem: quia sic non est propriè raptus. Si tamen vis adhibeatur, quamvis ipsa non sit invita, sed inviti sint parentes quibus subest, aut curator, aut sponsus, tunc verè est raptus, & hic Casus incurritur. 2. Si quis vim puellæ intulit, sed à loco suo non abduxit, non est raptus, sed stuprum, ex sententia communiori. 3. Raptum hunc etiam non incurrit sponsus, qui virginem sibi legitime desponsavit, si volentem per vim invitatis parentibus abduxit ex domo paterna, & rem cum ea habuit, si nullo alio modo sponsam sibi debitam habere potuit. Quia, licet graviter peccavit eam sic deflorando & abdu-

222 Pars 3 tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
cendo, hoc tamen in jure non censetur raptus,
eo quod ex desponsatione jus illi compete-
bat, ut sponsam sibi ad nuptias haberet. Ita Doctores
passim, qui citant etiam responsum Alexandri
III. in cap. cum causam, de raptoribus, id non
esse propriè raptum, neque etiam matrimonio
impedimentum præbere. Casum raptus non e-
vadit, qui per alios virginem ad se rapi curavit.
Nota denique, etsi puella rapta, jam esset resti-
tuta. & omnia utrimque redintegrata, non
posse tamen adhuc raptorem absolvi, nisi ad E-
piscopum recurrat, quia equidem Casum refer-
vatum rapiendo antea incurrit.

Homicidium, est voluntaria, & injusta homi-
nis occisio. Non reservatur homicidium casua-
le, sive Casu aliquo commissum: non etiam fa-
ctum in furore, amentia, aut ebrietate plena ra-
tionis usum auferente: neque etiam patratum
sine advertentia & consensu sufficienti ad pec-
catum mortale. Voluntas interna occidendi
quantumvis absoluta, & mortalis, etiamsi ar-
ma fuerint ad occidendum parata, & insidie
structæ, non secuto effectu, non reservantur.
Si quis volens alterum occidere, sclopi glande,
aut gladio, aliove instrumento eum graviter vul-
neraverit, peccatum non est reservatum, si
mors postea inde secuta non fuerit. Qui occi-
dit iniquum aggressorem vitæ, aut fortunarium
suarum, cum moderamine inculpatae tutelæ,
non incurrit Casum reservatum: neque famulus
qui in hoc Domino suo cooperatur. Incurrit
autem hanc reservationem qui alteri vitam au-
fert per venenum, aut maleficium: item qui
procurat abortum foetus animati: quia is vere
homicidium committit. Idem dicendum de eo
qui ad alterius mortem, quantumvis occulte
causam

causam efficacem posuit effectu secuto. Sed non incurrit miles, qui in bello iusto etiam innocentem occidit, volens tantum hostem occidere.

Incendium, quod fuit deliberata voluntate procuratum. Hinc ad incurrendum hanc reservationem non sufficit, ex negligentia, aut temeritate incendio causam præbuisse. Neque incendium ab alio malitiosè positum extinguere nolle, etsi id possis: aut etiam ponendum non impedire. Quia etsi tales graviter peccent, non sunt tamen propriè incendiarii. Videntur tamen hanc reservationem incurere, qui incendium efficaciter mandant, aut ad hoc alios adhibent: quia hoc est verè incendium voluntariè procurare. An verò idem sit de illis qui consilio, vel auxilio remotè concurrerunt, non satis colligatur ex illis verbis, incendium deliberatà voluntate procuratum, cum plerumque ubi tales comprehendendi sunt, addi solet: qui etiam consilium vel auxilium impenderint. Caterum excommunicatio & reservatio Pontificia in *Cap. Tua nos, de sent. excom. in sexto*, dicitur lata in Incendiarios, qui postquam sunt per Ecclesiæ sententiam publicati, pro absolutionis beneficio ad Sedem Apostolicam sunt mittendi. Quam publicationem non existimo hic ad reservationem Episcopalem requiri.

Simonia, est quælibet studiosa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali aliquid spirituale, aut spirituali annexum: &c. Ut hæc censetur reservata, debet voluntas illa prodire in actum externum, & simoniam complere. Signum Simonia completæ inter alia est contractus utrimque initus. Videtur omnis simonia externa & completa hic reservari. Cum autem in tali simonia non detur levitas materiæ: tantum

224 Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
contingit illam non reservari ex actus imperfectione, aut ex ignorantia. Simonia realis in beneficio Ecclesiastico est etiam Pontifici reservata. Quibus verò in casibus peccatum simoniae in particulari committatur, reperies deductum infra de præceptis cap. 12.

Sodomia, est congressus contra naturam, & strictius sumpta, est congressus duorum ejusdem sexus, ut maris cum mare, vel feminae cum femina. Non incurrit hunc Casum servatum qui in se procurat pollutionem, etiam adhibitâ operâ alterius cujuscunque sexus per solos contactus manuum, aut aliorum membrorum sine congressu carnali. Incurritur autem certò si duo ejusdem sexus inter se commisceantur, masculus cum masculo, aut femina cum femina, qui est modus admodum turpis & præposterus, & ad generationem non ordinatus. Sunt qui existimant, per Casum Sodomiae non reservari copulam præposteram viri cum muliere, ut si maritus cum uxore extra vas debitum commisceatur, quia tunc non est diversitas sexus, quam ad Sodomiam propriè dictam requirant, quæ majorem habet deformitatem. Verius tamen videtur Casum illum pro vera Sodomia reputandum esse, & sic eam appellat Cajetanus in *summa ver. Sodomia*, item Eman. Sà *ver. Luxuria*. Lessius *lib. 4. cap. 3. dub. 13*. Covar. *de sponsal. p. 2. cap. 7*. Certum & hunc Casum reservatum incurri per peccatum bestialitatis, quâ homo cum quacunque bestia commiscetur: etiam ex hoc capite, quod hoc peccatum sit gravius, quam Sodomia quæ cum homine committitur: item per concubitum cum dæmone in corpore assumpto. Certum denique est, hunc casum non incurri inter conjuges si modus congregiendi sit præposterus,

sterus, sed non extra vas in homine ad copulam ordinatum. Inter alias poenas Sodomitæ, si fuerit Clericus, omni privilegio clericali, officio, beneficio, dignitate privatus degradatur, & brachio sæculari traditur, apud Navarrum *cap. 27. num. 249.*

Hæresis, est error intellectus Fidei Catholicæ contrarius, ab eo qui Christum profitetur, cum pertinacia assertus. Ex hac definitione patet, illum non incurere casum reservatum hæresis, qui est Judæus aut Paganus, qui in Christum non crediderunt: quia illi non dicuntur hæretici, sed infideles. Censetur ille *cum pertinacia* errorem asserere, qui sciens illum esse contra fidem Ecclesiæ Catholicæ, nihilominus illi assentitur, eumque asserit.

Incidunt igitur in hunc Casum omnes illi, qui hæresim, quam in corde latentem habent, aliquo signo exterius sufficienter manifestant, sive verbo, sive scripto, etiam nuru. Idem est de illis qui hæreticis tantum implicite adherent, credendo pertinaciter vera esse quæ illi docent, quamvis in specie nesciant quid illi teneant. Incidunt etiam qui in aliquo articulo fidei positivè dubitant, sic ut parati non sint dubium deponere si melius instruantur; quia tales non habent, nec habere volunt illum assensum firmum, quem fides ex sua ratione formali requirit. Non incidunt tamen qui dubitant ex ignorantia, vel ex infirmitate, ex eo quod dubitationem subortam ab imaginatione sua expellere nequeant, etsi non desit voluntas per meliorem instructionem eam repellendi.

Non censentur hac reservatione comprehendi, qui solum, spe lucri, aut alia passione victi, aliquid exterius fecerunt in fidei præjudicium,

226 Pars 3. tract. 2. cap 3 De Impedim. Absol. &c.
ut imagines Sanctorum deponere, aut eas male tractare. Quia quamvis graviter peccaverint, non deposuerunt tamen fidem internam, nec habuerunt errorem intellectus, qui ad hæresim requiritur, uti patet supra ex illius definitione. Neque comprehenduntur qui interius in animo adhæserunt aliquibus erroribus v.g. Lutheri, aut Calvini, si errores illos nullo plane signo exteriori manifestarunt. Tum quia hæresis illa in omne ad reservationem non censetur completa: tum quia Ecclesia actus merè internos iudicare & punire non solet, uti passim docent tam Theologi, quam Canonistæ. Idem iudicandum est de illis qui hæreticorum conciones audiverunt, modò in animo fidem sat firmam retinuerunt. Quia etsi graviter peccaverint, si se hæresis periculo exposuerint, per hoc tamen hæretici non fuerunt.

Per hunc Casum non reservatur Episcopo lectio librorum hæreticorum: reservatur tamen Pontifici tam hæresis, quam librorum hæreticorum lectio, retentio, impressio, in *Bulla Canonis art. 1.* De quibus plura, & alia ad hæresim pertinentia reperies infra, *part. 3. tract. 6. quæst. 12.* Item, praxim Hæretico Ecclesiæ reconciliandi, *part. 3. tract. 3. cap. 8.*

Apostasia, est defectio à fide, à religione, vel ab ordine. De apostasia à Fide quomodo reservetur jam diximus: nam hæc ab Hæresi tantum ferè differt in eo, quod illa sit totalis defectio à Christo, hæresis verò ab aliquo, vel aliquibus punctis fidei. *Apostasia à Religione* dicitur, quando professus quovis modo, Religionem approbatam deserit sine licentia cum intentione non redeundi ad illam, vel aliam, sed ducendi vitam laicalem, vel clericalem in sacro. Dixi pro-

professus quovis modo, quia ad apostasiam non requiritur in omnibus professio solennis. Apostasia ab Ordine dicitur, per quam Clericus in sacris constitutus deserit habitum clericalem ut more laici vivat: vel tali animo constitutus in Minoribus, cum beneficio, non desert insignia clericatus. Dixi, ut more laici vivat, quia Clericus etiam in sacris constitutus, si habitum dimittat sine causa, etsi graviter peccet, imo ipso facto beneficio excidat, ex *Constit. Sixti V.* non censetur tamen apostata, quamdiu habet animum habitum clericalem resumendi. Non incurrit etiam hanc reservationem Clericus qui cum beneficio gerit quidem habitum & tonsuram, sed cum animo dimittendi, & more laico vivendi, cum beneficio. Quia quamvis interius sit apostata, non ponit actum externum qui ad reservationem requiri solet. Extat etiam pena excommunicationis contra eum qui Apostatam recipit, occultat, aut defendit.

Incestus, cum consanguineis, aut Sanctimonialibus: quamvis incestus genericè sit carnalis commixtio cum consanguinea, aut affine usque ad quartum gradum, hic tamen reservatur tantum incestus ille qui committitur cum consanguineis, non verò cum affine, quod bene notandum. Porrò ad incestum propriè dictum requiritur à Theologis ut sit commixtio perfecta, sive, in vase à natura ad copulam ordinato. Hinc reservatio hæc non incurritur, si quis habuerit cum consanguinea tactus impudicos, aut effusionem seminis extra vas naturale, quia quamvis per hæc valdè graviter peccetur, non sunt tamen incestus, ut patet ex definitione supra. Ob eandem rationem, non subjacet huic reservationi attentatio, & conatus copulam

228 Pars 2. tract. 1. cap. 3. De Impedim. Absol. & c.
consummandi cum consanguinea; si in re copu-
la non sit secuta, ut inter impuberes, aut alios
qui per ætatem seminare nequeant.

Ut incestus cum Sanctimoniali censeatur
completus & reservatus, requiruntur eadem
quæ diximus de consanguinea. Per Sanctimo-
nialem intellige quamlibet in Ordine aliquo ap-
probato professam: quod si hic incestus admit-
tatur intra septa Monasterii, incurritur etiam
excommunicatio Pontifici reservata per Grego-
rium XIII. anno 1575.

Injectio manuum violenta, deliberato propo-
sito, cum læsione in parentes. Hæc itaque refer-
vatio non incurritur ubi non concurrunt hæc
tria, violentia, animus deliberatus, & corpo-
ralis læsio parentis. Per *Parentes* hic non tantum
intelligitur pater & mater, sed etiam avus, & a-
via, & superiores ascendentes, uti satis patet ex
l. appellatione parentum, ff. de verborum signif. Ve-
rius autem existimo non comprehendi respectu
viri, patrem & matrem, avum & aviam suæ u-
xoris: uti nec nomine patris vitricum, aut no-
mine matris novercam, nisi Reservans declara-
verit se velle nomen Parentum ad illos etiam
extendere: quia constat reservationem strictè
interpretandam esse; & in dubio, de illa facta
non præsumi. Per injectionem manuum intel-
ligitur etiam ea læsio quæ fit per pedes, brachia,
& alias corporis partes; nam nomen manuum
non exprimitur ut alia membra excludantur,
sed quia manus sunt ordinarium instrumentum
percussionis, & læsionis. Neque requiritur ut
læsio fiat per manum aut pedem immediatè,
sed sufficit fieri mediatè per baculum, lapidem,
scelopum, aliudve instrumentum. Neque ne-
cessarium videtur ut læsio sit gravis, quia læsio
etiam

Part 3. 17. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c. 22
etiam levis facta cum deliberatione & violentia, respectu parentum censetur gravis injuria, & reservatione digna. Ab hac etiam non excusat quod parentes male agendo læsionem illam meriti fuerint. Quia ad filium aut filiam (minimè pertinet parentes etiam meritos punire.

Excusatur tamen ab hac reservatione, qui parentem læsit in se immodico furore sævientem, aut mortem intentantem, si tantum fecit quod necessarium erat ad sui defensionem, & periculum fugam, aut alio modo vitare non potuit. Item qui ex subita iracundia posuit actionem qua parentem lædendum minimè putavit: aut qui lædere quidem voluit, non tamen actu læsit. Hunc casum non reperio inter Pontificios, sed soli Episcopo reservatum.

Sortilegium, est superstitiosa quædam divinatione, quæ fit per sortes ad aliquid futurum, vel occultum cognoscendum: ut si quis ex jactu & dispositione aleæ velit divinare de alicujus vita longa, aut brevi, de successu itineris, aut alterius negotij. In his gravis malitia est, & merito reservata, quando sic fiunt ut sortibus illis vis aliqua divina inesse credatur ad revelandum occultos rerum eventus. Sortes illæ aliquando dicuntur consultoriæ, ex quibus quasi consultatur quid in hac, vel illa re ambigua agendam sit, ut an eligendus hic aut ille status, an ineundus hic aut ille contractus, & si sic de aliis actionibus suis, aut alienis. Possunt tamen aliquando sortes illæ sine peccato, adeoque sine reservatione adhiberi, quando non ob virtutem quasi adjunctam sortibus, sed mere usurpantur ad tollendam dubium, quod video alio modo non auferendum: ut si ad aliquod iter, vel expeditionem profecturus, nesciam quos ex multis
mihî

230 Pars 3. tit. 2. cap. 3. [De Impedim. Absol. &c.
mihi socios adjungam, ne cogar continuo dubi-
us hæere decernam illos eligere, qui ex urna
calculos tantum albos extrahent, seposito in aliis
ex hoc electionis modo scandali periculo. Sortes
etiam aliæ sunt divisoriæ, in quibus si non collocetur
virtus aliqua quasi divina, vel commercium cum
dæmone, usurpari possunt sine peccato, sive ad
hæreditatis divisionem, sive ad litis compositionem,
cum partium consensu. Quia nihil creditur illis
inesse virtutis, nisi liberam determinationem sive
contractum illorum qui ad rem illam ius habent,
ut sit illius in quem fors ceciderit. Aliæ sunt
species superstitionis, veneficium, maleficium,
incantatio &c. quæ in nomine sortilegij non
comprehenduntur, de quibus agitur infra part. 3. tract. 5. cap. 1.

Adulterium notorium. Hic non comprehenditur
quodlibet adulterium, etiam si sit completum, &
perfectum. Hinc à quovis adulterio occulto
potest per se absolvi Parochus, aut alius ad hoc
Confessarius legitimus. Tantum igitur per hunc
casum reservatur Episcopo adulterium, quod ad
aliorum notitiam devenit, etsi non sit omnino
publicum, aut in iudicio probatum. Unde hoc
peccatum, cum in se completum, & exterius
notorium esse debeat, facile à quovis adulterio
occulto discerni potest. Hic addo, quod de his in
Synodo Antverpiensi tit. 5. de Sacram. Penit. cap. 7.
decernitur, ut à casibus Episcopo reservatis,
quando crimina notoria non sunt, absolvi
possint omnes Pastores, & Superiores Ordinum
qui externorum Confessiones audire solent.

Complex, est hic quæ in actu carnali cum
Confessario peccavit; quam proinde per hanc
reservationem, idem Confessarius non potest
valide

Pars 3. tr. 2. cap 3. De Impedim. Absol. & c. 231
validè ab isto peccato absoluere. Potest tamen
absoluere eandem personam, aut aliam, pro eo
tempore quo tantum cum alio suo Confessario
carnaliter peccavit. Peccatum hoc complicitis,
prout verba sonant, ut censeatur reservatum,
non requirit ut copula intervenerit, sed tantum
ut fuerit peccatum carnale, quale essent tactus
graviter impudici, aut alij actus externi morta-
liter peccaminosi in genere luxuriæ. Tam dete-
stabile, & noxium est hoc peccatum, ut meritò
vocetur incestus sacrilegus. utpote inter patrem,
& filiam spiritualem: ideòque secundum anti-
quos canones pro pæna talis copulæ decreta fuit
peregrinatio 22. annorum, ex præscripto Cæle-
stini Papæ, ut habetur tom. 1. Concil. fol. 157.

Ex præmissa Expositione Casuum Episcopa-
lium, facilius etiam discernes, quomodo proce-
dendum sit circa Casus sequentes Pontifici re-
servatos, dum circa illos actiones particulares
occurrunt. Porrò, quando à casibus Pontifici
reservatis possint etiam Episcopi absoluere, re-
peries infra *Cap. 4. in fine.*

CAPUT IV.

Casus & Excommunicationes Pontifici reservatæ.

§. I. *Reservata in Bulla Cane Domini.*

Prima est, excommunicatio in Hæreticos cu-
juscunque Sectæ: eorumdem fautores, li-
bros ipsorum legentes, tenentes, aut imprimen-
tes; atque in schismaticos.

Secunda in appellantes ad futurum Concili-
um, ac eorum fautores.

Tertia,